

և արդէն իր հնութիւնները, արուեստի և ճարտարապետութեան գլուխ գործոցնե-
րով, գլխաւոր փաստերն են իր կարեւո-
րութեանը և մեծութեանը:

Գերեզմանատեղիքը — որոնք 9 կարգ ու
շարք այնչափ ուղիղ շարքերով և համա-
չափ կերտուածքով և ամէնը քար բլրակի
մը վրայ տողուած, յարգարուած են որ
ինքնին դուրս կը բերեն արհեստագէտի
մը գործը ըլլալը և ամէն մէկ դամբարան

ունի փոքրիկ մէյմէկ դռնակ, ու դռ-
նէն մնան անաւեր ու վերջիշեցնող հին
անցեալը իր մեծութիւններով:

Պաղատը իշխանական. — որուն աւե-
րակները կան և ատով դուրս կու գայ թէ
հոյակապ վեհափառութեան մը նշխարքն
ու նշմարքն են. երբ այնքան գիտաբար,
յարգը երբեք չգիտցող ձեռներ քարեր ու
սիւններ մարմար ու կրանիթ քանդեր են ու
տարեր են ձիերու ախոռ շինելու...

(Շարունակելի)

Գ. ԱՐՔԵՊՍ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ

ՀԱՅԱԳԵՏԻ ՄԸ ՄԱՂԸ

Անցեալ տարուան վերջերը մեծ սուգ մը
ունեցան գաղղիացի գիտունները եւ մա-
նաւանդ հայագէտները, որոնց ցաւին կը
մասնակցին անշուշտ բոլոր հայերը:

Իրօք, Նոյեմբեր 11ին կարճատեւ հիւան-
դութենէ մը վերջ՝ Բարիզի մէջ կը վախճա-
նէր Michel Jonval, Բարձրագոյն Ուսուց-
չանոցին (Ecole Normale Supérieure)
նախկին աշակերտ, Համալսարանին ան-
դամակից (agrégé):

Միջայէլ Ժօնվալ դեռ հագիւ երեսունե-
րէք տարեկան էր, բայց արդէն սկսած էր
սքանչելի ասպարէզ մը, մէկ կողմէն դա-
սախօս ըլլալով Ֆրանսերէն լեզուի դասա-
կան ու արդի բարբառներուն ընկալի հա-
մալսարանին մէջ, միեւնոյն միջոց դասա-
խօս-ուսուցիչ լետտոն-լիթուան (letto-lit-
thuanien) լեզուներուն՝ Բարիզու համալսա-
րանին Բարձրագոյն Ուսմանց եւ Արեւելեան
Կենդանի Լեզուաց Վարժարաններուն մէջ:

Իր մանէն քիչ առաջ ընտրուած էր իբր
Քարտուղար այս Վարժարաններէն վեր-
ջինին:

Բաղտեան (baltique) լեզուներու մէջ ցոյց
տուած իր փայլուն գործունէութեամբ
չգոհմանալով՝ սկսած էր Հայերէն լեզուն
ուսանիլ Ուս. Մաքլէրի քով որ, ինչպէս
Ժօնվալ ինքը կ'ախորժէր ըսել, զինքը մղած
էր հայագիտութեան նուիրուելու:

Նախ վկայուեցաւ Արեւելեան Լեզուաց
Վարժարանէն, յետոյ աշակերտելով Հ. Լ.

Մարիէսի՝ վկայուեցաւ նաեւ Կաթողիկէ
Վարժարանէն (Institut Catholique):

Այնուհետեւ Մ. Ժօնվալ այլեւս ձեռքէ-
ջէր թողուր հայագիտութիւնը եւ իբրեւ ցայ-
տուն սկզբնաւորութիւն այս նոր մասնա-
ճիւղին՝ իրեն յանձնեցին դէպի Հայաստան
գիտական առաքելութիւն մը զոր կատա-
րեց 1934ի ամառը, եւ որուն մասին իր
տեղեկատուութիւնն հաղորդեց շատ գնա-
հատուած դասախօսութիւններով, դեռ
չմոռցուած Բարիզի հայ գաղութէն:

Վենետիկէն անցնելուն քանի մը ձեռագիր
օրինակեց յետոյ ուսումնասիրելու եւ հրա-
տարակելու դիտումով: Ասկէ զատ ինծի
գրած էր թէ պիտի ձեռնարկէր յօրինելու
արդի Հայ մատենագրութիւն մը:

Մեր բարեկամութիւնն սկսաւ այն ատե-
նէն՝ երբ աշակերտակից էինք Արեւելեան
լեզուաց եւ Կաթողիկէ Վարժարաններուն
մէջ:

Երկու տարի բաժնուելէն վերջ յոյս ու-
նէինք նորէն գիրար տեսնելով ուրախաճա-
լու անցեալ Ս. Ծնունդի արձակուրդի ժա-
մանակ...

Բայց, աւա՜ղ...

Զինքը մօտէն ճանչցող բարեկամները
գիտեն թէ նա դեռ աւելի թանկագին էր
իբրեւ բարեկամ քան իբրեւ գիտուն, ա-
տոր համար է որ բոլոր սրտով կ'ողբան իր
անդարմանելի կորուստը:

Ֆ. ՖԷՅՏԻ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԵՐԵՐՈՒՄԸ

Ա. ՏԵՍՏԵՆ Զայր Իմ
Վեր. Հայր Թաղէս վրդ. Թումաճան
որդիական զգացումներով:

Ի՞նչ է ձայնն այս, կը լրտէ՞ք դուք ալ ինձ հետ
Ոգինէր ջինջ, երազկոտ իմ էութեան,
Որ ցայգին մէջ ներշնչմանս դէմ վէտ առ վէտ
Ցար կը շրջի, ինչպէս սրտին շուրջ անձայն՝
Սիրոյ թեւերն արփաւէտ:

Մինակ եմ ես, ու իմ հոգիս կը ծրծէ՝
Հծծիւնն արծաթ լըծին կապոյտ ջուրերուն,
Մինչ ափունքներն, որոնք օծուած են լուսէ
Կէտկիտումով և ըստուերով սարսքուն՝
Կ'ամպեն երազ մ'յակինթէ:

Սիւք մը բարակ կ'ոտոտոտէ յամբը տենչով
Լըծին վըրայ, ուր փոքր ու հեզ նաւակներ
Կ'ուրուագծուին յետին շողոքն անխըռով՝
Ջերմ արեգին, ու այս իրկունն օրհնաբեր
Լեցուն է խոր յոյզերով:

Ո՛վ կոյս ժամեր, կը դողայ սիրտըս կեանքով,
Ես ձեր թրթուռն ոսկեայ վազքին մէջ երկար
Կ'ըզձամ խոկալ, ու լըսել հունչն անվրդով
Ալեակներուն, և ըմպել դաշն աշնահար՝
Հատնուծներն կշռոյթով:

Լըծին գիմաց, երբ գլխահակ և խոհուն
Ես կը շրջիմ մոռցած անուրջս հեշտարար՝
Կը զգամ որ Սէրն, ո՛վ բընութեան մընայուն
Հսկայ ոգի, օրհնութիւն մ'է անսպառ
Վշտով լեցուած մարդերուն:

Ահ, թող չանցնի այս իրկունն յամբաբայլ,
Ու թող մընայ այս նըւաղոճն օգին մէջ...
Թող միշտ լսուի թեւեւներու անայլայլ
Ճողփիւնն հեշտին, ու թող մընայ այս անշէջ
Յուզումն հոգւոյս մէջ անձալ:

Ես կը լըսեմ քայլերու ձայն, ու հալոդ՝
Խօսքերու հեւք, որոնք ունին տարօրէն
Մըտերմութիւն իմ հոգւոյս հետ անըրջող-
Երազներս են, որոնք կ'անցնին լըծափէն
Շըղարշներով փայլփրկող:

Ես կը դիտեմ անցնիլն անոնց պարիկի,
Նայումաճքն անոնց, որ կը հանգչի անապակ
Սրտիս վըրայ, ու չեմ գիտեր թէ ունի՞
Մէկն անոնցմէ սիրոյ բարբառ մ'անուշակ
Իջնող՝ հոգւոյս մէջ յուռթի:

Այս դիւրահալ պահերուն մէջ մենութեան
Ես անոր հետ, որպէս եղբայր մը սրտի՝
Պիտ' շրջէի, ու զար սըրինգն հովուական
Օրօրիւ մեզ, ու կապել կեանքն այս բերրի
Մետաքսներով՝ գունդփեման:

Ու իմ հոգիս, ո՛վ ոսկեհիւս և չքնաղ
Յուզման պահեր, պիտի ըլլար տըրփուն՝
Օրհնեալ խանդով, ու մոռնայի անյապաղ
Լիճն այս իտալ, նոյն իսկ լեռներն այս կանգուն
Ափունքներուն դէմ խաղաղ:

Ո՛վ Սէր, ի՞նչպէս ժամերն այս հո՞ծ աշունի
Կ'այցեւեն ինձ, ու կը բերեն վայրկեաններ՝
Որոնք շողեր են տենչանքի և կեանքի,
Որոնք չունին ո՛չ մէկ ծըւէն տարուբեր
Իրենց եզրին գմրուխտի:

Սէր անապակ, երբ հագիւ ցոլքն աստղերուն,
Եւ խաբուսիկ լոյսերն երկշոտ լուսնակին
Ողողեն լիճն՝ յիշէ՛ դուն գիտ, որ հեռուն
Ժայռի կողքին նստած մինակ և լըռին՝
Կը սպասեմ քո՛ւ քայլերուն: